

Beoordelingsbeleid voor praktijken op het gebied van goed bestuur.

De pensioenregelingen van ABP promoten ecologische en/of sociale kenmerken. Volgens de Sustainable Finance Disclosure Regulation ('SFDR') mag daarom uitsluitend worden belegd in ondernemingen die handelen volgens praktijken op het gebied van goed bestuur. Praktijken op het gebied van goed bestuur van de ondernemingen waarin is belegd, zoals gedefinieerd in de SFDR, betreffen met name:

1. solide managementstructuren,
2. werknemersbetrekkingen,
3. beloning van het betrokken personeel, en
4. naleving van de belastingwetgeving.

Voorafgaand aan het doen van een belegging in een onderneming beoordeelt onze vermogensbeheerder APG of deze onderneming voldoet aan dit beleid op het gebied van goed bestuur. Als een onderneming op basis van de vier bovenstaande thema's in de praktijk geen fatsoenlijke bedrijfsvoering en werkmethode hanteert, kan hierin niet worden belegd (beursgenoteerde aandelen ontwikkelde markten) of kan APG een engagementplan opstellen om de specifieke kwestie aan te pakken en op te lossen (bedrijfsobligaties, aandelen opkomende markten en alternatieve beleggingen). Wanneer APG geen mogelijkheid voor verbetering ziet, of als de dialoog met de onderneming na maximaal 3 jaar niet succesvol is, kan ABP besluiten haar beleggingen te verkopen. Met externe managers hebben we of maken we afspraken over praktijken op het gebied van goed bestuur in ondernemingen waarin wordt belegd.

Ook **na het doen van beleggingen**, heeft ABP instrumenten op het gebied van corporate governance. Zo beschrijven wij in ons [Corporate Governance Raamwerk](#) onze verwachtingen

van bedrijven op het gebied van goed ondernemingsbestuur. Door middel van ons [stembeleid](#) geven wij uiting aan deze verwachtingen en oefenen we ook na het doen van een belegging invloed uit.

Hieronder beschrijven we het beoordelingsbeleid in meer detail, inclusief een uitleg van de gebruikte indicatoren en drempelwaarden voor praktijken op het gebied van goed bestuur. We hanteren verschillende processen voor:

- i) Beursgenoteerde aandelen** (ontwikkelde markten);
- ii) Overige beursgenoteerde beleggingen** (bedrijfsobligaties, opkomende markten) en;
- iii) Alternatieve beleggingen** (waaronder niet-beursgenoteerde beleggingen zoals infrastructuur en private equity).

Dit beoordelingsbeleid is in december 2024 herzien.

i) Beursgenoteerde aandelen (ontwikkelde markten)

Op basis van ons Duurzaam en Verantwoord Beleggingsbeleid investeren we niet meer in elk bedrijf, maar maken we een mand van bedrijven die aan onze minimale ESG-criteria voldoet. We hebben ook minimumcriteria opgesteld voor de praktijken op het gebied van goed bestuur. Zo beleggen we niet in beursgenoteerde aandelen van een bedrijf wanneer het niet voldoet aan de drempelwaarde voor ten minste één van de 4 door de SFDR voorgeschreven thema's. Slaagt een onderneming niet, dan is het beursgenoteerde aandeel dus niet belegbaar.

Beursgenoteerde aandelen (ontwikkelde markten)			
SFDR Praktijken op het gebied van goed bestuur van de ondernemingen waarin is belegd	Indicator	Beschrijving	Databron & drempelwaarden voor het niet voldoen aan de beoordelingstoets voor praktijken op het gebied van goed bestuur
Solide managementstructuren	Controverses gerelateerd aan bedrijfsethiek in directe bedrijfsuitvoering en de toeleveringsketens.	We beoordelen of een onderneming betrokken is geweest bij bedrijfsethiek-gerelateerde controverses.	Sustainalytics: Controverse van categorie 4 & 5, bevestigd door vermogensbeheerder APG.
Werknemers betrekkingen	Controverses gerelateerd aan praktijken op het gebied van mensenrechten voor werknemers in directe bedrijfsuitvoering en de toeleveringsketens.	We beoordelen of een onderneming met haar werknemers betrokken is geweest bij mensenrechten-gerelateerde controverses (bijv. dwangarbeid).	Sustainalytics: Controverse van categorie 4 & 5, bevestigd door vermogensbeheerder APG.
Werknemers betrekkingen	Controverses gerelateerd aan arbeidsomstandigheden in directe bedrijfsuitvoering en de toeleveringsketens.	We beoordelen of een onderneming betrokken is geweest bij arbeidsomstandigheden gerelateerde controverses (bijv. minimumloon gezondheid en veiligheid op werk).	Sustainalytics: Controverse van categorie 4 & 5, bevestigd door vermogensbeheerder APG.
Beloning van betrokken personeel	Controverses gerelateerd aan beloning(sregeling)en van bestuurders.	We beoordelen of een onderneming betrokken is geweest in significante controverses betreft beloning(sregeling)en.	MSCI: Controverse gemeten a.d.h.v. binaire data, bevestigd door vermogensbeheerder APG.
Naleving van belastingwetgeving	Controverses gerelateerd aan naleving van boekhoudkundige & belastingwetgeving.	We beoordelen of een onderneming betrokken is geweest bij boekhoudkundige en/of belasting-gerelateerde controverses.	Sustainalytics: Controverse van categorie 4 & 5, bevestigd door vermogensbeheerder APG.

ii) Beursgenoteerde beleggingen (bedrijfsobligaties, aandelen opkomende markten)

De toets en drempelwaarden die gelden voor beursgenoteerde aandelen (i), gelden ook voor overige beursgenoteerde beleggingen, zoals bedrijfsobligaties en aandelen opkomende markten (ii).

Voor deze laatstgenoemde beleggingen geldt echter dat wanneer er sprake is van een controverse bij de onderneming, de portfoliomanager de kwestie onderzoekt om de ernst en omkeerbaarheid vast te stellen en in te schatten of deze kan worden opgelost, door een dialoog met de desbetreffende onderneming te starten. Dit terwijl voor de beursgenoteerde aandelen in ontwikkelde markten er bij een controverse geen dialoog meer plaatsvindt en we niet kunnen beleggen in het bedrijf.

Als de portfoliomanager de ernst en het potentieel om de praktijken op het gebied van goed bestuur te verbeteren bevestigt, en ABP wil in de onderneming (blijven) beleggen, dan wordt een dialoog gestart om de kwestie aan te pakken en op te lossen. Een dergelijk traject is gericht op een transitie door de onderneming naar praktijken op het gebied van goed bestuur. Oftewel, dat de onderneming slaagt voor de beoordelingstoets.

Wanneer we aandeelhouder in de onderneming zijn, zullen we onze zorgen ook uiten via onze stembeslissingen op aandeelhoudersvergaderingen.

Als na een periode van maximaal drie jaar het voeren van een dialoog met de onderneming niet succesvol is gebleken, kan ABP besluiten om de dialoog te stoppen en niet meer in de onderneming te beleggen.

iii) Alternatieve beleggingen, waaronder niet-beursgenoteerde beleggingen (zoals infrastructuur, private equity)

In het geval van alternatieve beleggingen maken we meestal gebruik van een externe portfoliomanager, hoewel een aanzienlijk deel ook directe investeringen of co-investeringen omvat. Met externe portfoliomanagers hebben we of maken we afspraken om te waarborgen dat de onderliggende bedrijven waarin wordt belegd, praktijken op het gebied van goed bestuur volgen.

Voor extern beheerde portefeuilles richt de beoordelingstoets zich op due diligence en voortdurende monitoring van de aanpak voor praktijken op het gebied van goed bestuur door de externe manager die verantwoordelijk is voor het beheer van de onderliggende beleggingen. Voor de strategieën die directe investeringen omvatten, geldt een op maat gemaakte aanpak die is gebaseerd op dezelfde beoordelingstoets voor alternatieve beleggingen. Zie onderstaande tabel.

Een controverse (RepRisk) screening van portefeuilles wordt (ten minste) elk kwartaal uitgevoerd. Deze screening wordt ondersteund door watchlists van portfoliomanagers die elk kwartaal worden bijgewerkt. Als een drempelwaarde wordt overschreden, staat dit gemeld op de watchlist.

Daarnaast is contractueel overeengekomen met externe portfoliomanagers dat zij ESG-incidenten onverwijld rapporteren aan APG. Wanneer bij een onderneming een controverse wordt gemeld, onderzoekt APG de kwestie om de ernst en omkeerbaarheid vast te stellen en in te schatten of deze kan worden opgelost door een dialoog met de desbetreffende onderneming (in het geval van directe investeringen) of met de externe manager (in het geval van indirecte investeringen) te starten.

Wanneer APG de mogelijkheid voor verbetering van de praktijken op het gebied van goed bestuur ziet, stelt zij een uitgebreid engagementplan op. Er wordt vervolgens een dialoog

met de onderneming of externe manager gestart over mitigerende maatregelen.
Als na maximaal drie jaar het voeren van een dialoog niet succesvol is, kan ABP besluiten om de dialoog te stoppen.

Alternatieve beleggingen			
SFDR Praktijken op het gebied van goed bestuur van de ondernemingen waarin is belegd	Indicator	Beschrijving	Databron & drempelwaarden voor het niet voldoen aan de beoordelingstoets voor praktijken op het gebied van goed bestuur
Solide managementstructuren	Beleggingen handelen in lijn met de VN Global Compact Principes, inclusief Principe 10 betreft anti-corruptie.	We verwachten van alle nieuwe beleggingen dat zij zich contractueel committeren aan handelen in lijn met de VN Global Compact Principes.	ESG-incident gerapporteerd/Rep Risk controversaire drempelwaarde overschreden en engagement met externe manager/ beleggingsentiteit resulteert niet in tijdige oplossing van de kwestie.
Werknemers betrekkingen	Beleggingen handelen in lijn met de VN Global Compact Principes, inclusief Principes 1-6 betreft mensenrechten en arbeid.	We verwachten van alle nieuwe beleggingen dat zij zich contractueel committeren aan handelen in lijn met de VN Global Compact Principes.	ESG-incident gerapporteerd/Rep Risk controversaire drempelwaarde overschreden en engagement met externe manager/ beleggingsentiteit resulteert niet in tijdige oplossing van de kwestie.
Beloning van betrokken personeel	Beleggingen hebben geen significante controverses gerelateerd aan beloning(sregeling)en van bestuurders.	We beoordelen of beleggingen betrokken zijn geweest bij significante controverses betreft beloning(sregeling)en.	ESG-incident gerapporteerd/Rep Risk controversaire drempelwaarde overschreden en engagement met externe manager/ beleggingsentiteit resulteert niet in tijdige oplossing van de kwestie.
Naleving van belastingwetgeving	Beleggingen hebben geen significante controverses gerelateerd aan belasting naleving.	We beoordelen of beleggingen betrokken zijn geweest bij significante boekhoudkundige en/of belasting-gerelateerde controverses.	ESG-incident gerapporteerd/Rep Risk controversaire drempelwaarde overschreden en engagement met externe manager/ beleggingsentiteit resulteert niet in tijdige oplossing van de kwestie.